

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

8. Quando lex data Hebræis. ibid.v.16.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

Si audierit vocem meam. &: Hæc sunt verba, qua loqueris ad filios Israel. v. 6. Quo mandato accepto descendit ad castra, & convocatus maioribus natu populi, exposuit omnes sermones, quos mandauerat Dominus: responditque omnis populus simul: cuncta que locutus est Dominus faciemus. v. 7. & 8. Vnde colligit Salianus Moysen prius cum senioribus consultasse, quam res populo proponeretur, & consensus peteretur. Altera vice Moyses ascendit, & nuntiavit verba populi ad Dominum. v. 9. Qui dixit ei: vade ad populum, & sanctifica illum hodie & cras. &c. v. 10. Hinc colligo secundum ascensum fuisse quarta die mensis Sivan, quæ erat prima sanctificationis populi. De die prioris ascensus nonnullum est inter auctores dissidium. Quidam enim, vt Tostatus & Salianus, volunt Moysen ea die, qua ex Raphidim ad Sinæ castra mouit vtraque vice montem conscendisse. Alij vt Cornelius vtrumque ascensum signant postredie aduentus in Sinai. Alij denique, vt Tornielus num. 36. putant eo die, quo populus ad montem Sinai venerat, Moysen vna; sequenti die, alterâ vice in montem se contulisse. Prima opinio multa in vnum diem congerit, aduentum è Raphidim, castrorum metationem papilionumue erectionem, ascensum priorem Moysis, eius descensum, seniorum consilium, congregationem populi, alterum Moysis ascensum, colloquium cum Deo, descensum, contocationem plebis, indictionem sanctificationis, lotionem vestimentorum. Adde fortè altaris erectionem & sacrificium in Raphidim antequam inde mane migraretur, cum pridie vsque ad solis occasum, prælium cum Amalecitis durasset, Quare huic opinioni secundam, secundæ tertiam anteponendam puto.

De 1. vice
varia opi-
niones.

EXODI 19. v. 16.

Quando lex data Hebræis.

Item aduenerat tertius dies & mane inclauerat &c. Hic dies non erat tertius mensis tertij, neq; tertius in hebdomada; sed tertius ab eo die, quo Deus Moysi dixerat: v. 10. vade ad populum & sanctifica illos hodie (nempè 4. die mensis Sivan) & cras lauentque vestimenta sua & sint parati in diem tertium, qui erat futurus sextus mensis tertij vt mox patebit. Certum autem est, ac omnium assensu firmatum à Paschate ad Pentecosten, qua lex Hebræis data est, numerari 50. dies; sed controuersia olim fuit, vtrum ab ipso die, quo Agnus immolabatur, an verò à prima, vel secunda, vel tertia die Azymorum inclusiue exordium horum 50. dierum sumendum sit.

Lex lata
die 50. à
paschata.
Quidam
2. de ini-
tio horum
50. dierum
à 15. Nij
san.

2. S. Augustinus tomo 2. epistola 119. cap. 16. Numera, inquit, à 14. primi mensis die, quo factum est Pascha, vsque ad diem tertium tertij mensis, & inuenies decem & septem dies primi mensis; triginta secundi, san. tres tertij, qui fiunt 50. Et libro secundo de Trinit. cap. 15. ait ab occisione agni

V 2

agni

P.
Philippi

Chronologia
Testamenti

A IV

17

agni & celebratione Paschæ, vsque ad legem datam, esse 50. dies, sicut à Resurrectione Domini ad aduentum Spiritus S. Quod reperit tomo quart. quæst. 70. in Exodum, his verbis: Ex die ergo, quo Pascha fecerunt, id est, agnum immolarunt & ederunt, qui fuit quartusdecimus primi mensis, vsque ad istum, quo lex datur, dies 50. numerantur, decem & septem scilicet primi mensis, reliqui autem tertius tertij mensis, qui est à solemnitate occisi agni quinquagesimus. Idem fufius explicatur apud eundem S. Augustinum in appendice tomi 4. quæst. 95. ex Nouo testamento, vbi Hebræis data lex dicitur, feria quarta, die tertij mensis tertij, probaturque ex eo, quod manna datum sit die Dominica, decima sexta mensis secundi, qui ibidem 30. dierum fuisse scribitur. Vnde author ibi deducit diem 3. tertij mensis incidisse in feriam 4. qua etiam feria, ait factam Pascha in Ægypto die 14. primi mensis, cui pariter dat 30. dies. Tertio, inquit, die post secundum mensem data est lex: sunt ergo menses duo & dies tres. Retrahe ergo de his 13. dies, qui ante Pascha fuerunt & reliqui erunt 50. Et infra addit populum feria 5. de Ægypto profectum. Abulensis Exodum quæstione prima & decima, & Glossa ordinaria ibid. disertè asserunt Moysen rael prima die mensis tertij, venisse in desertum Sinai, & tertia eiusdem legis accepisse.

*Lex data
die 6.
Sinai.*

3. Communis autem & vera sententia est Pentecosten Iudæorum, atque ad diem datæ legis fuisse sextam mensis tertij, Siuan appellati, nec non quinquagesimam ab altera die Azymorum, qua fiebat eleuatio manipuli inclusiue. Id docet Tostatus Leuit. 23. post q. 12. Hugo de S. Victore annot. in Leuiticum. 12. Caietanus Exodi 19. Cornelius & Menochius Leuit. 23. v. 15. Ribera lib. 5. de Templo. Petauus an. m. 3183. Sanctius Act. 2. Spondanus cum Baronio ad Act. Chr. 34. Salianus an. m. 2544. nu. 166. & 320. Barradius lib. 4. Itin. c. 2. Suarez 3. p. tomo 2. disp. 46. sect. 1. Tornielus an. m. 2544. numer. 39. & seq. qui citat Rabbi Salomon, Calendarium Hebraicum, Aben Esra apud Abulensem. Petrus Caluissus an. m. 2453. Patet hæc veritas, tum aliunde, tum verò maxime ex c. 23. Leuitici, iuxta cuius tenorem Hebræi agnum Paschalem immolabant vespere, qua claudebatur dies 24. mensis Nisan, & instabat 15. eiusdem, quæ dicebatur prima dies & solemnitas azymorum ibi. v. 6. Die sequenti erat eleuatio manipuli & ab hac inclusiue numerabantur 7. hebdomadæ 49. diebus continuè præhense, quibus euolutis celebrabatur festum hebdomadarum siue Pentecostes, ac proinde inter primam azymorum & festum Pentecostes exclusis vtriusque terminis dies 49. intercedebant, quorum prima erat 16. Nisan, vltima 10; quinta Siuan, sexta denique solemnitas Pentecostes, eademque quinquagesima ab eleuatione manipuli inclusiue. Quæ vt clarius pateant, duo quædam neminem maxime faciunt, notanda sunt.

4. Primum, opus seruale lege Mosaica prohibitum fuisse, non solum septima die cuiuslibet hebdomadae, sed alijs etiam diebus festis, qualis erat prima azymorum. Leuit. 23. v. 7. dies Pentecostes ib. v. 21. prima & decima mensis septimi ib. ver. 24. & 32. Alterum, ob hanc causam nomine sabbati, quo proprie, quies siue cessatio ad significatur, non tantum vltimam diem cuiusvis hebdomadae, sed alia etiam festa quibus opera serualia vetita erant, intelligi. Verbi gr. festam Expiationis quod perpetuo ad diem decimam mensis septimi affixum erat, sabbatum vocatur illo cap. 27. v. 32. qua etiam significatione eodem versiculo lex iubet, *a vespera in vesperam celebrari sabbata*, id est, festa. Simili sensu prima azymorum nominatur dies sabbati, id est, cessationis, v. 11. *eueabit fasciculum coram Domino, vt acceptabile sit pro vobis altero die sabbati*, hoc, est altero die sollempnitatis azymorum, siue vt vertit Pagninus, *in crastinum cessationis*, Chaldaeus, *postridie diei festi*: septuaginta *תשעה עשר* *היום* *השני* *הראשון*: *crastina die à prima*, subaudi azymorum. Et ne quis existimaret ab hebdomada sabbato, ducendum esse initium septem hebdomadarum, quae Pentecosten proximè antecedunt; sacra pagina ibidè v. 15. ait, non absolutè ab altero die sabbati, sed, *numerabitis ab altero die sabbati, in quo obtulistis manipulum primitiarum, septem hebdomadas plenas*. Quod optimè transtulerunt septuaginta seniores: *numerabitis vobis à die crastina sabbatorum, qua obtuleritis manipulum impositionis*. Chaldaeus verdè: *ab altero die festiuitatis, à die quo esseretis manipulum eleuationis*.

5. Ex quibus deducitur regula, quam etiam num Hebraei vsurpant, vt, nimirum qua feria celebrata fuerit secunda dies azymorum, eadem celebretur & Pentecoste: quod ipsum in suo Seder Olam signatum habent cap. 5. *Sexto*, inquit, *die mensis tertij traditus est Decalogus, erat autem sabbatum*. Signatur autem ibidem Exodus feria sexta: vnde sequitur sabbatum fuisse die 2. azymorum. Quod verum esse deprehendes, siue mensẽ Nisan cauum feceris, siue plenum. Nam si plenum constitueris, mensi sequenti non nisi 29. dies tribuentur: si autem mensi Nisan tanquam cauo dies 29. dederis, sequenti tanquam pleno tricenos dies computabis, & sic semper calculus à 16. Nisan, ad diem sextam Sivan terminis inclusis dies 50. ponet, qui per 7. diuisi, eam vnicam feriam relinquent, in quam dies 2. azymorum inciderat. Quod & alia calculatio confirmat: siquidem duo menses, quorum alter sit plenus, nempe 30. dierum, alter cauus, 29. dierum, continet dies 59. quibus sex dies tertij mensis additi, efficiunt 65. ex quibus demendi sunt 15. qui ante 2. azymorum effluerant, & sic tandem remanebunt dies 50. ab eleuatione manipuli vsque ad ipsam Pentecosten sollempnitatem inclusiuè.

6. His rationibus adiungunt aliqui Iosephum 3. Antiq. 10. vbi cum dixisset licitum fuisse Hebraeis 2. die azymorum, quae est 16. mensis Nisan frugibus demessis

Quibus diebus opus seruale prohibitum

Dies sabbati quibus significatur

Regula à feria Pentecostes

Iosephus hac de re ambiguum demessis

P. Philippi

Chronologia Testamenti

A IV

17

demessis vefci, eodemque die spicarum manipulum offerri, subiungit: elapsis Paschali sacrificio, septem septimanis, hoc est, 49. diebus, die 50. quam à numero Asartha Hebræi vocant offerri panem. Ita versio Gelenij. Verum aliæ translationes & fons Græcus habent: septima hebdomade transacta post illud sacrificium, quod scilicet 2. die azymorum offerebatur. Atque ita Iosephus communiquedem sententiæ non aduertatur: sed neque exprimit, vtrum inclusivè, à die 2. azymorum septem hebdomadas auspiceretur.

Lex data die Pentecostes.

7. Datam porro die Pentecostes legem plerique omnes diserte tradunt cum S. Hieronymo, mansione 12. Beda, Ruperto, Rabano, Lyrano, & aliis quos laudat & sequitur Barradius lib. 4. itinerarij cap. 2. Serarius Iosue 4. q. 1. Imò in legis datæ memoriâ festum Pentecostes institutum fuisse affirmant Rabini, Moses Aegyptius, Eliezer, Isaac Benharama apud Serarium, patres Christianos omnes inquit Lorinus Leuit. 23. vers. 16. Vide Interpretes Actuum Leuit. l. c.

8. Obijcient forte aliqui eorum auctoritatem, qui afferunt die 50. epiphonias Israëli ex Aegypto legem in vertice montis Sinai datam: ita enim loquitur, S. Hieronymus illa epist. 127. mansione 12. S. Leo serm. 1. de Pentecostes. Chrysostomus hom. 2. S. Cyprianus serm. de Spiritu S. Isidorus de off. Eccl. cap. 32. & alij. Verum Suarius & Barradius bene respondent, hæc SS. Patrum ratioocinia exclusivè esse intelligenda. Quod tamen de S. Augustino, Tollerant Glossa ordinaria dici non debet: Hi enim apertè includunt 15. Nisan, & legis datam aiunt, die 3. mensis tertij contra communem sententiâ: cui etiam nituntur illi, qui legem die 7. Siuan traditam arbitrantur; sed frustra, ut dicitur Leuit. 23. v. 15.

Feria 6. aut 7.

9. At quæ feria lex data? Ex dictis supra, hæc quæstiuncula facile resolvitur: qui enim Exodum signant feriam 5. legem feriam 6. latam asserere coguntur, qui cum alijs Hebræos, feriam 6. educunt; sabbato eis legem dare malunt. Ratio utriusque opinionis est, quia 2. dies azymorum & dies datæ legis siue Pentecostes in eandem feriam semper incurrunt, siue Nisan plenus sit, siue cæterum.

5. aut 6. Junij.

10. Quo mense Romano? quoto die? sicut diversæ sunt de anno & exitus opiniones; ita & mense ac die legis latæ. Petavius lib. 13. ad ap. m. 3. 8. legem datam asserit feriam 6. die 23. Maij: sic enim legendum (non 18.) auctoritas indicat, dum Neomeniam, Siuan tribuit 15. Maij feriam 1. Ergo sexta. Si fuit 23. eiusdem, subaudi; si anno ante æram Christi 1531. datus est Decalogus Cyclo Solis 19. lit. Dom. E. Ego vero duas supputationes probabiles auctoritatibus quarum prior Exodum refert ad feriam 5. altera ad 6. iuxta priorem legem Hebræis data videtur feriam 6. die 5. Junij Iuliani: iuxta posteriorem sabbato, die 6. Junij, anno ante vulgarem Christi æram 1497. Cyclo Lunæ 6. Solis 25. lit. D.

E.D. Sum ad posteriorem pronior, quæ est Hebræorum, & bene ad eorum normam quadrat, qui datum manna putant die Dominica, si tunc Nisan 29, dierum fuit.

CAPVT XIX. EXODI v.18.

EO quod descendisset, Dominus super eum! Dominus dicitur bis super monte ipso die Pentecostes descendisse. i. v. isto 18. deinde v.20. prima vice erat supra montem in igne ita eleuatus, vt monti emeretur, postea verò aliquantisper cum Moyse locutus, vt dicitur v.19. magis descendit, ita vt montis verticem attingeret in eoque residens ad se Moysen accerferet.

*Moyse ter
die data
Legis moisi
pesijs.*

CAPVT XIX. v.20.

Vocauit Moysen in cacumen eius. Moyses illo die, quo data est lex, ter ad montis Sinai verticem ascendit. *Primò* enim ante promulgatum Decalogum ascendisse dicitur hoc v.20. quando dixit ei Deus: *Descende & contestare populo, ne forte velit transcendere terminos, &c. v.21. Secundo* mox à Decalogi promulgatione, quando populo terrore percusso & à longe stante, Moyses ascendit ad caliginem in qua erat Deus. cap. 20. v.21. Tunc retulit petitionem populi rogantis: *non loquatur nobis Dominus &c. ibi v.19.* Deus verò indulget, quod petebatur. Deut. 5. ver. 28. remittitque Moysen, vt Hebræis procul in valle stantibus ac timore percussis responsam referat & dicat: *reuertimini in tentoria vestra.* ibid. ver. 30. cum expedito mandato ad montem reuertatur: *tu verò, sta hic mecum.* v.31. nempe populo domum redire iusso. Quod cum fecisset Moyses tertio in montis vertice Deo se sedit, eaque accepit, quæ Exodi cap. 21. 22. 23. traduntur, ac redire postea ad montem iubetur cum Aarone filijs eius & 70. Senioribus. Exodi 24. v. 1. redire autem debebat non eodem die, sed sequenti, quod & fecit, quando cum istis socijs montem aliqua ex parte repetijt, vt infra dicam.

CAPVT XXI. EXODI v.2.

Si emeris seruum Hebræam sex annis seruet tibi: in septimo egredietur liber gratis. Hi sex anni non erant computandi ab emptione mancipij, sed ab initio semitæ, siue annalis Hebdomadz, ita vt septimus annus sit idem cum sabbatico: quo ineunte omnes & singuli emptitij Hebræi, eodem tempore manumittebantur, siue ante sex, siue ante pauciores annos aliquis eorum emptus fuisset. Ita in hunc locum Lyranus. Cornelius, Menochius, Abulensis q. 6. Salius an. m. 234. num. 688. & alij vnanimi consensu. Eodem modo intelligitur annus septimus Deut. 15. v. 12. vbi rursus hoc præceptum inculcatur. Idem fiebat ineunte Iubilæo, vt patet Leuit. 25.

*Quis hie
si annus 7.*

* * *

CAPVT

P.
Philippi

Chronologia
in Testamento

A. IV

17